

omstændighederne kan omfatte undladelser, f.eks. af at give fanger mad og drikke.

Kapitel I (art. 1-3) indeholder konventionens hovedprincipper, ifølge hvilke der skal oprettes en komité som deltagerstaterne skal give adgang til at aflægge besøg overalt på deres jurisdiktionsområde, hvor der befinder sig frihedsberøvede personer. Til hovedprincipperne hører endvidere, at Komitéen og deltagerstaternes kompetente myndigheder skal samarbejde med hinanden. Kapitel II (art. 4-6) angiver reglerne om Komitéens sammensætning og forretningsorden. Kapitel III (art. 7-14) indeholder reglerne om Komitéens besøg og rapportering. Kapitel IV (art. 15-17) angiver reglerne om Komitéens privilegier og immuniteter samt forholdet til deltagerstaternes forpligtelser ifølge andre konventioner. Kapitel V (art. 18-23) indeholder sædvanlige afslutningsbestemmelser om ratifikation, ikrafttrædelse m.v.

B. Gennemgang af konventionens enkelte bestemmelser

Artikel 1 foreskriver oprettelsen af en "Europæisk Komité" til forebyggelse af tortur og umenneskelig eller vanærende behandling eller straf. Det fastslås, at Komitéens opgave er gennem besøg at undersøge behandlingen af personer berøvet deres frihed med henblik på – hvor det måtte være nødvendigt – at styrke frihedsberøvede personers beskyttelse mod tortur og umenneskelig eller vanærende behandling eller straf.

Artikel 2 pålægger deltagerstaterne at tillade besøg i overensstemmelse med konventionens regler til ethvert sted inden for deres jurisdiktionsområde, hvor personer er berøvet deres frihed af en offentlig myndighed.

Forpligtelsen består ubetinget og under alle forhold, således også under krig og under interne uroligheder, herunder borgerkrig. Under væbnede konflikter bør Komitéen dog ikke besøge steder, som repræsentanter for eller delegerede fra beskyttelsesmagter eller Den internationale Komité for Røde Kors besøger effektivt og regelmæssigt i medfør af Genève-konventionerne, jfr. konventionens artikel 17, stk. 3 og bemærkningerne hertil.

Komitéen har ret til at besøge ethvert sted, hvor personer er berøvet deres frihed af en offentlig myndighed, uanset grunden hertil. Eksempelvis skal Komitéen således have adgang til at besøge politistationer, arresthuse og fængsler, hvor der er indsat varetægtsfængslede og/eller strafafsonere. Komitéen vil tillige kunne aflægge besøg i sikrede og lukkede afdelinger i institutioner beregnet til døgnophold for børn og unge under forsorg samt for personer med vidtgående psykiske handicaps. Komitéen

skal endvidere have adgang til at besøge hospitaler, hvor sindssyge personer er tvangsindlagt.

Artikel 3 fastslår som generelt princip, at Komitéen og deltagerstaternes kompetente myndigheder skal samarbejde med hinanden. Et sådant samarbejde er særlig relevant i relation til de i *artiklerne 2, 8, 9 og 10* indeholdte bestemmelser.

Efter *artikel 4* skal Komitéen bestå af et antal uafhængige medlemmer, der svarer til antallet af kontraherende stater, dog således at der ikke må være to komitémedlemmer, som er statsborgere i samme stat. Som medlemmer af Komitéen vil kunne vælges menneskerettighedseksperter og andre personer med faglig erfaring på områder omfattet af konventionen. Udover menneskerettighedseksperter vil der eksempelvis kunne udpeges personer med erfaring fra fængselsadministration eller med særlig baggrund fra psykiatriske afdelinger med tvangsindlagte patienter, og læger med særlig erfaring i behandling af torturofre.

Artikel 5 indeholder regler om fremgangsmåden for valg af medlemmer til Komitéen. Fremgangsmåden svarer til den, der er gældende for udvælgelse af medlemmer til Den europæiske Menneskerettighedskommission. Komitéens medlemmer vælges herefter af Europarådets Ministerudvalg på grundlag af en navneliste, der er opstillet af Den rådgivende Forsamlings præsidium. Komitéemedlemmerne vælges for en periode på fire år, idet funktionsperioden udløber allerede efter to års forløb for tre af de medlemmer, der vælges ved det første valg.

Reglerne om Komitéens beslutningsprocedure og fastsættelse af forretningsorden er indeholdt i *artikel 6*.

Komitéens besøg kan ifølge *artikel 7 stk. 1* foregå dels med faste mellemrum efter en forud fastlagt generel tidsplan (periodiske besøg) dels efter konkret opstået behov, f.eks. fremkomme beretninger om begået tortur.

Artikel 7 stk. 2 foreskriver, at besøg som hovedregel skal gennemføres af mindst to medlemmer af Komitéen. Besøg vil dog undtagelsesvis kunne gennemføres af et enkelt medlem af Komitéen. Dette vil eksempelvis kunne ske, dersom en pludseligt opstået situation gør aflæggelse af et hastebesøg nødvendigt på et tidspunkt, hvor Komitéens øvrige medlemmer er forhindrede.

Efter *artikel 8 stk. 1* skal Komitéen forud for ethvert besøg foretage notifikation af regeringen for den pågældende stat. Notifikation bør indeholde oplysning om hvilket sted, der agtes besøgt, tidspunkt for besøget, Komitéens sammensætning ved den pågældende lejlighed og navnene på eventuelle eksperter og tolke, der måtte ledsage Komitéen.